

Ve znamení přebytků

Číslo, které právě čtete, je číslem poněkud zvláštním. „Bubeníči“, s nimiž se Plav revue pojí takřka láskyplným mutualismem květu a opylujícího hmyzu, jsou totiž tentokrát věnováni půlročnímu výročí měsíčníku pro světovou literaturu Plav. Nabízíme vám proto texty, které v tomto časopisu nebylo možno z kapacitních důvodů uveřejnit. Vzhledem k tomu, že „přebytky“ prvních čísel svou aktuálnost povětšinou ztratily – leckdy totiž již vyšly v knižní podobě –, poskytujeme vám to, co se nevešlo do čísla současného, věnovaného slovinské literatuře.

Jedná se tak zejména o básně – poprvé se můžete setkat s tvorbou Lucije Stupicy, která ač vcelku lyricky subtilní, svůj prostor ve „velkém“ Plavu bohužel nenalezla. Kromě toho máte možnost doplnit si několika básněmi znalost díla Uroše Zupana, Jany Putrle Srdić a Josipa Ostiho, s jejichž tvorbou jste se již seznámit mohli. Jediným prozaickým textem, který z přebytků slovinského čísla zařazujeme, je úryvek z románu Mihy Mazziniho *Já, Tito a gramofon nazvaný Maso*.

Kromě těchto přebytků z čísla slovinského vám přinášíme ještě jedno překvapení. Jedná se o překlad ironické eseje Viktora Pelevina *Mardongy*. Pozorného čtenáře to jistě zarazí, poněvadž jsme tento text již jednou publikovali – konkrétně v pátém čísle Plavu. Zde však došlo k poměrně závažnému pochybení, protože byla nedopatřením otištěna starší verze překladu. Překladatelce Ivě Dvořákové se proto hluboce omlouváme a správné, vybroušenější verzi jejího překladu poskytujeme kromě prostoru na našich internetových stránkách (www.svetovka.cz), kde text naleznete i ve srovnání s originálem, možnost vyjít i v podobě tištěné.

Nezbývá tedy než vám popřát příjemné počtení.

Jan Chromý

Viktor Pelevin: Mardongy

A zvěst o mně se rozlétne jak mrtvolný puch.

(N. Antonov)

Mardong je tibetské slovo, jež svými významy postihuje široký okruh představ. Původně toto slovo označovalo kultovní objekt, který vznikal následujícím způsobem. Nehledě na to, zda člověk ve svém životě vynikal svatostí, čistotou, nebo zda byl naopak, obrazně řečeno, takovým pověstným „květem zla“ (sepětí Baudelaira s Tibetem se teprve začíná zkoumat), nebylo jeho tělo po smrti (kterou Tibeťané zároveň považovali za jedno ze stádií rozvoje osobnosti) pohřbeno, ale „opékalo se“ v oleji (severně od Lhasy se pro tento účel zpravidla užíval jačí tuk). Potom bylo tělo slavnostně oblečeno do pláště a posazeno na zem – obvykle někde u cesty. Nakonec byl zemřelý kolem dokola obestavěn zdmi (z kamenů a cementu)

a vzniklo tak jakési staveníčko. Jeho tvar ještě připomínal obrysy člověka sedícího v tureckém sedu. Tento výsledný objekt se pak obaloval nejprve hlinou (v severních oblastech hnojem se slámou, to pak bylo nutné ještě jedno opálení), potom omítkou a nakonec byl mardong „pomalován“. Konečná malba měla být portrétem zazděného – zpravidla však nebylo možné osobu rozpoznat. Pokud zemřelý patřil k sektě Dug-pa nebo Bon, byla mu přimalována ještě černá čapka. Mardong byl hotov a mohl se tak stát objektem nekonečného uctívání nebo naopak hanobení. To už záviselo na náboženské příslušnosti účastníků rituálu. Tolik tedy ke zrodu slova mardong.

Druhý význam slova mardong je podstatně známější. Říkají si tak stoupenci Nikolaje Antonova a označoval se tak rovněž sám Antonov. Tato nevelká studie nám však nedává možnost prozkoumat celou historii sekty, a tak nás bude nejvíce zajímat průřez její ideologií a myšlení samotného Antonova. Zároveň je ale nutné konstatovat, že nesouhlasíme s hypotézou, která se nedávno objevila a která tvrdí, že Antonov je osobnost vymyšlená a jeho práce jsou pouhé kompilace. Nesouhlasíme i přesto, že argumenty zastánců této hypotézy jsou často velmi důmyslné. Nesmíme totiž zapomenout, že „neexistence Antonova“, k níž se sektáři často vyjadřovali, je jedním z mystických dogmat, ale pro možné budoucí stoupence naprosto není určující. S hypotézou „neexistence“ nelze pak souhlasit také proto, že všechna díla, která jsou známá jako „antonovská“, v sobě nesou jasný otisk jedné jediné osobnosti. „Stačí pět šest stran,“ píše Gil de Chardin, „a člověku se začíná zdát, že mu noha uvízla mezi čelistmi nějaké příšery, které se svírají víc a víc, a všechno kolem tmavne. . .“ Přepjatá emocionální hodnocení však přenechme tomuto dojatému Francouzovi. Pro nás je podstatné to, že Antonovovy práce jsou prostoupeny zcela nezaměnitelným nábojem, a jsou tak stylisticky výrazně odděleny od všeho, co bylo v té době napsáno. I kdybychom tedy přistoupili na tvrzení o kompilaci, museli bychom autorovi přiznat, že byl opravdu jediný, a pak by se tato osoba pro nás stala Nikolajem Antonovem.

Začátek hnutí je spjat s rokem 1993, kdy se objevuje Antonovova kniha *Dialogy s vnitřním umrlcem*. Její první část se nazývá *Smrt není*. Myšlenka sama samozřejmě není nová, nezvyklá je však autorova argumentace. Ukazuje se, že smrt neexistuje proto, že už dávno minula, neboť v každém člověku je přítomen vnitřní umrlec, který postupně dostává stále větší část naší osobnosti pod svou nadvládu. Život není dle Antonova nic jiného než proces vystupování mrtvolné podstaty na povrch, naše mrtvolné já se rozvíjí uvnitř člověka – jako plod v matce. Fyzická smrt je pak jen konečnou fází aktualizace mrtvolného já, a je tak vlastně porodem, zrozením. Živý člověk je budoucím zárodkem já mrtvolného, je to existence nízká a neplnohodnotná. Mrtvolné já se tedy nakonec jeví jako nejvyšší možná forma existence, neboť právě ona je věčná (samozřejmě ne fyzicky, ale kategoriálně).

Chyba běžného člověka spočívá v tom, že v sobě stále umlčuje vnitřní „mrtvolný“ hlas, bojí se chápat jeho existenci. Podle Antonova je VU (v pracích současných antonovců je vnitřní umrlec obvykle označován touto zkratkou) nejcennější součástí lidské osobnosti a veškerý duchovní život musí být orientován právě na něj. K této myšlence, jež byla dále rozvinuta v následujících Antonovových pracích, se ještě vrátíme. Zatím však přejdeme k části druhé, tedy k *Dialogům*.

Tato část se nazývá *Duchovní mardong Alexandra Puškina*. Kromě seznámení se s termínem samotným jsou tu popsány zá-

kladní praktické metody (pořízené za života) o probouzení naší mrtvolné podstaty. Antonov píše o duchovních mardonzích, utvářejících se po smrti lidí, kteří zanechali zjevnou stopu ve společenském vědomí. V takovém případě nastupují místo „opékání“ v oleji především okolnosti smrti a to, jak je chápe společnost (Antonov připodobňuje Natálii Gončarovovou pánvičce a Dantese kuchaři). Roli cihel a cementu hraje v tomto případě jednoznačnost interpretace myšlenek a motivů. Podle Antonova byl duchovní mardong Puškina definitivně dokončen na konci 19. století. Roli závěrečné kresby tu sehrály Čajkovského opery.

Kultura je podle Antonova jistým společným hrobem, v němž poklidně spočinuly duchovní mardongy ideologií, děl i velkých osobností. Přítomnost živého je v této oblasti urážlivá a zcela nepřijatelná – stejně nepřijatelná, jako by byla pro některá náboženství třeba přítomnost menstruuující ženy v chrámu Páně. Společný hrob je samozřejmě pojem abstraktní (po vydání knihy dostalo nakladatelství mnoho dopisů s prosbou, aby prozradilo, kde se onen společný hrob nalézá).

Existence duchovních „mrtvol“ v noosféře, jak dále praví Antonov, napomáhá utváření správného duchovní-emocionálního procesu, v němž každý krok vede ke „zmrtvolnění“ (což je jeden ze základních termínů této práce). Všechny praktické rady, které byly uvedeny v *Dialogích*, byly později ještě dále rozvinuty, a proto považujeme za správné věnovat se i druhé Antonovově knize.

Knih *Noc. Ulice. Lampa. Lékárna* (1995) vypadá na první pohled jako nesouvislý popis aforismů a meditačních metod. Antonovovi stoupenci však tvrdí, že v těchto výpovědích, stejně tak jako v principech jejich vzájemného uspořádání, jsou skryty nejniternější zákony vesmíru. Vzhledem k nedostatku prostoru se však této části knihy nemůžeme podrobně věnovat. Musíme se ovšem alespoň zmínit o faktu, že poslední počítačové výzkumy prokázaly nepochybnou souvislost mezi častým opakováním slova harmonie v Antonovově knize a rituálem přípravy vařené feny, národního jídla Indiánů kmene Navacho. (Legenda o tom, že Antonov z mystických důvodů zkonsumoval svou vlastní fenku namaskovanou za Puškina, není nijak doložena a pravděpodobně jde jen o jeden z mýtů, které vznikly kolem jeho osoby. Nakolik je známo, Antonov nikdy žádného psa neměl.)

Praktické techniky vedoucí ke zmrtvolnění jsou velmi různorodé. Již v první knize se objevuje *Rozmluva o Puškinovi*. (O Antonovovi se tvrdí, že během posledních let svého života už otevíral ústa jen proto, aby mohl aktualizovat své výzkumy o Puškinově velikosti; dle komentářů antonovců pracoval jejich mistr současně na dvou mardonzích – upevňoval puškinovský a dokončoval svůj). Tato praxe je díky antonovcům dosti formalizovaná. *Rozmluva o Puškinovi* začíná úvodním ujištěním, že básník nevnímal období své nezralosti, a končí zpěvem mantry „Puškin je po puškinsku král. . .“, v níž jsou všechna slova i intonace voleny dle pevného vnitřního řádu. A je dokonce možné připustit, že v životě Antonova (antonovec by nás trochu poopravil – v době Antonovovy prvsmrti) existovaly nejrůznější odchylky, do současné podoby dospěl postupně.

Za druhou techniku, která vede též ke zmrtvolnění, považujeme studium staroruské kultury – tedy vlastně nejen jí, ale také studium jejího mardongu. V tomto ohledu vyslovil Antonov jednu velmi zajímavou myšlenku, díky níž se ke zmíněnému hnutí přidala i řada slavjanofilů. Prohlásil, že hliněný hrnc z 8. století, který byl nalezen v Kyjevě, je prvním historickým mardongem. Byla v něm také nalezena bércová kost dívenky Goruchšky – toto slovo bylo zaznamenáno přímo na hliněném hrnci. Po takovémto vlasteneckém

výroku získali Antonovi státní dotaci a pozice jejich hnutí tak zjevně posílila.

Kromě uvedených metod doporučuje Antonov rovněž studium nějakého mrtvého jazyka (například sánsktu) nebo také ležení v rakvi.

Po vzniku sekty se způsob života jejích členů výrazně ritualizoval. Vypráví se například, že Antonov nikdy svým stoupencům nedovoľoval, aby za jeho přítomnosti vytahovali okurky z láhve přímo rukou. Dle jeho mínění se totiž „mrtvost“ zeleniny mohla dotykem živého pošpinit. Bohužel se však nedochovala Antonovova práce *Každodenní zázrak*, která právě o těchto otázkách pojednávala. Kniha *Majdan* (1998) je zdrženlivější a zadumanější – i přes svou blízkost a stylistickou jednotu s ostatními díly připomíná spíše medinské súry. Neobsahuje sice tolik nových myšlenek, ale ideje již dříve vyslovené jsou značně prohloubeny a rozpracovány. Například je tu probírána myšlenka o množství vnitřních mrtvolných já, která jsou zasazena do sebe a de facto tak fungují na principu matrijošek (ty jsou dle Antonova staroruským symbolem mardongu) – každé z následujících já pozoruje předchozí mrtvolné já s nostalgií. Primární já stále touží po tom konečném, tedy po dokončeném aktualizovaném mrtvolném já; a kruh se uzavírá.

V této knize se Antonov rovněž zřiká těch ze svých stoupenců, kteří se dopouštějí sebevraždy a opovržlivě je nazývá nedonošenci. (V antonovském systému se i císařský řez chápe jako vražda, zatímco sebevražda je vnímána jako předčasný porod. Smrt mladého člověka je pro něj rovna potratu.)

V roce 1999 Antonov konečně dochází uznání. Vzniká i jeho mardong. Hned v příkopě na devětatřicátém kilometru Možajské silnice.

Mardong stojí na tomto místě dodnes. A kdykoli chcete, můžete u něj vidět řadu antonovců – ponurých mladých lidí v tmavých pláštích, s odbarvenými vlasy a s gumičkami přetaženými přes ruce, tak, aby ruce vyhlížely co nejmrtvolněji. Čtou se tu verše – často Sologub či Blok, z nichž jsou však dle antonovského principu vybrány básně s velkým množstvím šelplavých souhlásek. Někdy se dokonce čtou verše samotného Antonova:

A až jim svíce dosyčí
a ve tmě zazní hodiny
mrtví už hrůzou nekřičí
a na zemi spí bez viny

Z cesty se tak naskýtá neuvěřitelná podívaná.

přeložila Iva Dvořáková

Lucija Stupica

Dublin

Dláždění. Ravennské mozaiky.
Špatně položená podlaha.
Jdeš a necítíš skály.
Úzkost je barevný páv.
A země je daleko,
tisíce kilometrů
a hranice nejsou.

Nazout sedmimílové boty,
rozpustit se v šplouchání moře,

zatímco hraje Gould Bacha.
Starý klavír už doma dlouho mlčí,
nedovedl mi vlézt na záda.

Zase mi chybí teran,
mají jen pivo a harmoniku,
hraje asi MacTencitamten.
A zelená se převaluje,
končí modrou, nekonečnou propastí.

Zátiší

Když zavřeli housle do rakve,
vystlané měkkou látkou,
na papíře akvarelu
se sešly barvy
a přelily se v jinou touhu.

Léto se rozprostřelo po celém
pobřeží plném turistů,
kteří ospale vlečou nohy.
Oslepená sluncem následují čáru,
protínající tiché, skleněné nebe.

Abych překročila hranici,
potřebuji slévání zvuků
v barvy, stále méně stínu
a šifrovaný jazyk země.

Umělcova vlast

Když už myslíš, že se rozevře jazyk,
rozevře jako velký modrý deštník,
vezme tě pod sebe a nestane se to,
jsi dosud sám na druhé straně slova,
skrytý barevností perského koberce,
utkaného z nejmenších uzlíků, a
vaneš škvírou modrého odpoledne
do neviditelného balónu, který co nevidět praskne.

A namaloval sis tvář
a zatančil něco, co se tanci podobá,
vábil třešňové rty,
aby se rozbily o tvé,
aby se procházely každý svou cestou,
a zapomněly, ano, spolu zapomněly na zavřený
deštník v jednom tmavém koutě pokoje.

Na okraji střech se párají oblaka.
Tenká čára, již proniká
světlo, je tvá čára šerpy –
podle ní držíš směr. Jednou se rozhodneš:
skočíš, sám, bez odlesku.
A budeš doufat, že tě ona viděla.

Zločin luny

Vůně rybí restaurace, na terase tanec talířů,
spousta šeptání, obrysy chodců. . . a jsi sám,
našit na svou záplatu pobřeží, pocit nekonečna
zaplaví tělo – v následné chvíli zmizí.

Den se zhroutil v zařatou pěst,

jež se pomalu otvírá pro věnování
prachu moři na poslední sbohem.
Vlna, vytvořená jakoby z hudby, nevíš,
kde začíná, kde končí.
Neklid holubích cest.
I v tobě moře – znáš ho už?

Večer se jako vyplašený stín sliješ s tmou.
Vytratíš se na své pobřeží, mlčíš
v seskládaném světě jazyka
a hledíš jako nebohé zvíře ke žhnoucímu obzoru.
Pomalu sedneš a čekáš na zločin luny.

přeložil Aleš Kozár

Jana Putrle Srdic

Věci

Nemá trpělivost se starými věcmi.
Když opotřebuje kliku, křeslo,
vidličku, větrník, papírové kapesníčky,
zahodí je a koupí nové.

Košíku na houby se to netýká,
použitý dvakrát do roka zůstává.

Knihám také ustoupí, když smrdí
vlhkem a plísňí, nad nimi nemá moc.

Květiny občas uschnou, a když je hodí
do igelitového sáčku, slyší jejich těla
šeptat k zemi.

Stoletá skříň v čerstvě vymalovaném pokoji
představuje problém. Její útroby jsou
douškem minulosti, který ji vyplivne přežvýkanou,
scvrklou jako rozinka, s vypadanými zuby v dlaních.
Vybaví si své tělo, které se bude nehybně při 1500
stupních proměňovat v popel, a líbí se jí to.

přeložila Hana Mžourková

Miha Mazzini: Maso

„JSI TO NEJŠTASTNĚJŠÍ DÍTĚ NA SVĚTĚ,“ zdůraznila máma velmi nahlas a potom tiše zasyčela:

„Ale tobě to nestačí!“

Její hlas nesliboval nic dobrého, ačkoliv v jedné větě změnila hlasitost běžně. To, co můžou slyšet sousedi, vždycky zdůraznila, a co bylo určené jen pro mě, říkala šeptem. Když se hodně rozzlobila, proměnil se šepot v prskání vzteklé kočky.

Stáli jsme v kuchyni, bábí četla Život svatých a nás si nevšímala, duše umývaly nádobí a rachotily s talíři.

„Chceš ze mě udělat Madam X, ty zrádče!“

Přistoupila ke mně a její dech mi zasyčel do tváře.

„Co to s tebou je? Jak to, že jsi neustále nespokojený a nešťastný a pořád ti něco chybí?“

Velmi nahlas:

„VŠECHNO JSEM TI OBĚTOVALA!“

Potichu:

„A ty mě zradíš cizím lidem!“

Zadívala se do koupelny a položila si hřbet ruky na čelo.

„Už v první třídě jsi před doktorem předstíral, že jsi podvyživený a chudokrevný, jen proto, abych se cítila trapně!“

Začala se šklebit a napodobovat mužský hlas:

„Dětem se musí dávat jíst, soudružko, vy to nevíte?“

Potom znovu zasyčela:

„Nevaří ti snad bábí den co den oběd? Co? Tak řekni!“

Odpověděl jsem hodně nahlas, jak se slušelo:

„ANO, MAMI!“

„A co mě ten neschopný doktor pomluvil, máš každý den i večeri, ne? ZAJISTILA JSEM TI PLNOHODNOTNOU STRAVU!“

Obrátila se a ze skříňky nad sporákem vytáhla žlutou krabičku, jakých tam bylo nepočítaně.

„Přečti, co je tady napsáno.“

„INSTANTNÍ ŠPAGETY – PLNOHODNOTNÁ STRAVA“

„Ale tobě to nestačí, co? Jak máme být šťastní, když nejsi spokojený ani s tímhle?“

Otevřela krabičku a vyklopila obsah na linku.

„Vidíš? Nic tomu nechybí! Makaróny, omáčka v prášku, sýr, dokonce nastrouhaný, takže se nemusíš namáhat, všechno ve zvláštním pytlíku, všechno je HYGIENICKÉ – vysvětli mi, proč musíš jíst ty jejich materiály?“

Uhodila mě prázdnou krabičkou. Nebolelo to, ale trhl jsem sebou, protože jsem to nečekal.

„Dívej se mi do očí, když s tebou mluvím!“

Poslechl jsem.

„Už když jsem tě nosila pod srdcem, věděla jsem, že v sobě chová hada. A tak jsem trpěla! Schválně jsi mě kopal, že mě od toho ještě dneska bolí ledviny!“

Podepřela si pravou tvář dlaní a něžně zašeptala:

„Já vím, že nikdy nebudeš jako Heintje, ale řekni, copak jsem tě dala do domova?“

„Ne, mami.“

Bylo vidět, že to v ní vře.

„Když jsi trochu povyrostl, napadlo mě, že tě asi v porodnici vyměnili. Ale protože ušlechtilost je mi vlastní, rozhodla jsem se, že i když nejsi můj, pokusím se tě vychovat. Prostě jsem si řekla, že se už nedá nic dělat. A zapřela jsem tě snad někdy? Jsi ošklivý, neschopný, hloupý a nešikovný, na nic se nehodíš, jsi prostě buďžkničemu, ale já se za tebe nestydím. Vážíš si toho vůbec?“

„ANO, MAMI!“

„Ne, nevážíš.“

Útrpně přikývla.

„TAK TY BYS RÁD MASO, SYNKU?“

Překvapeně jsem se na ni podíval.

Znovu mě uhodila krabičkou.

„Řekni ano, mami.“

„ANO, MAMI!“

„DOSTANEŠ HO, SYNÁČKU. MAMINKA UDĚLÁ, CO TI NA OČÍCH VIDÍ.“

Otočila se na podpatku a ve dveřích mi ještě přikázala:

„Počkej tady!“ Potom odešla.

Nevěděl jsem, jestli si smím sednout, ale raději jsem to neriskoval a zůstal jsem stát. Bábí přestala číst, pokynula mi a pustila se do modlení.

Máminy kroky jsem poznal hned, ale připadaly mi nějak zvláštní. Znělo to, jako by se potácela a něco za sebou táhla. První patro, chodba, druhé patro, schody, naše dveře.

Potom vešla. Vlekla nacpanou plátěnou tašku, ze které se sypala suchá hlína. Brambory? Vždyť máme ještě několik pytlů ve sklepě. Rozevřela ruku a taška spadla na podlahu. Podle zvuku v ní bylo něco kovového.

„Sedni si,“ nařídila mi. Kapesníčkem si utřela z čela pot a počkala, až bude moct popadnout dech.

„Co všechno já pro tebe neudělám! Egone, synáčku můj, přišla jsem na to, že jsem ti křivdila. Když máš hlad, musíš jíst! Protože jsi ve vývinu!“

Seděl jsem za stolem a čekal.

Vytáhla z kabelky otvírák na konzervy a hodila ho přede mě na stůl.

Sklouzl po igelitovém ubruse, odrazil se od stěny, v rohu narazil do rádia a zastavil se.

„Na!“

Vzal jsem ho mezi palec a ukazováček.

Sklonila se, sáhla do tašky a vytáhla ven konzervu šunky ve vlastní šťávě. Zvysoka ji postavila na stůl.

„OTEVŘI TO, SYNÁČKU!“

Rychle jsem se do toho dal, ale nedařilo se mi to zrovna nejlíp. Po očku jsem mámu neustále pozoroval a viděl, jak ji zlobí, že jsem takové nemehlo. Znervóznilo mě to a šlo mi to ještě hůř. Příležitost otvírat konzervy jsem měl málokdy, a navíc jsem na otvírák moc tlačil. Byl tak malý, že se mi pod prsty skoro ztrácel. Ještě než jsem otevřel konzervu do půlky, bodal mě kov do naběhlých puchýřů. Na konci to už bylo lepší, protože jsem zjistil, jak to mám dělat. Puchýře mi ale stejně popraskaly.

Pak jsem pod vrstvou rosolu uviděl růžovou šunku. Vypadala lákavě a omamně voněla. Každícké vlákenko masa čekalo, až se do něj zakousnu. Polkl jsem slinu.

Máma mlčela. Pozorně jsem si prohlédl obsah otevřené konzervy a cítil, jak mě stržené puchýře začínají pálit.

„Dal by sis?“

„ANO, MAMI!“

„TAK DO TOHO, SYNKU!“

Vrhl jsem se na konzervu, zabořil prsty do měkkého masa a vyndal ho. Celé jsem ho naráz zhltl a dokonce jsem slízal ze stolu kousíčky rosolu.

Buch! Na stůl dopadla další konzerva.

Zopakovali jsme si to ještě jednou, a když jsem šunku snědl, už na mě čekala nová.

Tlačil mě žaludek. Věděl jsem, že už do sebe nesmím dostat ani sousto, nebo mi bude špatně.

Ale smála se na mě třetí otevřená konzerva.

„MÁŠ DOST, SYNKU?“

„ANO, MAMI!“

„UŽ SI NEDÁŠ? JESTLI NECHCEŠ, TAK TO ŘEKNI, NIKDO TĚ NENUTÍ!“

Žaludek říkal ne, ale oči. . . Lákavé maso, chuť v puse, možnost všechno zopakovat. . .

„VEZMEŠ SI JEŠTĚ, NE?“

Přikývl jsem.

„Máma tě zná. Řekni ano, mami!“

„ANO, MAMI!“

Nová konzerva. Otevřená, umazaná od krve. Otvírák mi pořád klouzal ze zkrvavených rukou sedřených do živého masa. V prstech mi šhubalo.

„KOLIK ŠUNEK JSI SNĚDL?“

„ČTYŘI, MAMI!“

„CHCEŠ JEŠTĚ?“

Bylo mi strašně špatně. Ale. . . taková šance se mi už nenaskytne. Chuť masa. . . Kousání, žvýkání. . .

„ANO, MAMI!“

Po bradě mi stékal rosol a na stůl se s krví nalepila růžová vlákénka.

„TAK KOLIK, SYNÁČKU?“

„PĚT, MAMI!“

„VIDÍŠ! JÁ SI UTRHUJU OD ÚST, ABYS BYL TO NEJŠŤASTNĚJŠÍ DÍTĚ NA SVĚTĚ! Kolik myslíš, že jako uklízečka v Železárně vydělávám, co? NECHCI TI SNAD VŠECHNO DOPŘÁT? Řekni ano, mami!“

„ANO, MAMI!“

„TAK SNĚZ JEŠTĚ JEDNU! MÁMA CHCE, ABYS UŽ NIKDY NEMĚL HLAD!“

„ANO, MAMI!“

přeložila Kristina Pellarová

Uroš Zupan

Velký pátek

Před čtyřiceti lety se Gagarin katapultoval do vesmíru.

Země byla modrá. Anděly neviděl. Chodili mezi námi. Před tisíci devíti sty sedmašedesáti lety Kristus rozsypal svou enormní auru po kopcích Palestiny. Když zemřel na kříži, setmělo se. Jemu bylo lehce. Věděl, že za pár dní bude stát na břehu Galilejského moře a rozeznával svůj hlas, který se bude dotýkat vody. Osmaosmdesátkrát jsi prožila ten den a nikdy jsi neuhnula. Osmaosmdesátkrát byla znamení boží numerologie neviditelná. Byl jenom půst a čekání, až se svět přerodí. Čas na květy na stromě a pupeny v zemi. Čas, kdy se lidé usadí na zemi a lehnou do vysoké trávy. Byl čas – a teď už není.

Začátek minulého století je zapomenut. Války, na které ses pamatovala, jsou zapomenuty. Auschwitz. První volání onoho světa. Židé opouštějí baráky komínem. Cikáni opouštějí baráky komínem. *Smrt je mistr z Německa.*

Zapomenuty. Děti odrostly. Odstěhovaly se. Dům je dokončen. Porostlý břechťanem. Brzké vstávání. Práce na poli. Mlha jako moře nad údolím. Zralé žito jako oheň na nebi. Brzké smrti. Chybné diagnózy. Polární mráz klinik. Krok od nich život s vysokými vlnami a mořskou pěnou, smích, který patří jiným. Zapomenutí. Bílá kostelní zvonice na kopci jako příď lodě, která nikam neodpluje. Zapomenuta. Králíci. Slepice. Zahrady. Pole. Sad. Zapomenuty. Každý rok znovu přijatý a očekávaný život. Tiché tkaní hodin.

Neviditelná síť, utkaná z dobroty a odvahy. Zapomenuti. Tělo se scvrkává. Příprava na nebytí. Ještě jeden člověk ze vsi odešel. Ještě jedna hvězda zhasla. Všechno je ztraceno a znovu nalezeno v dlouhých chodbách paměti těch, kteří zůstávají. Slova rozsypaná jako popel ve větru. Smrt, bolest, ztráta, soucit. Dutě zní v ústech, na chvíli zachráněných, zbavené masa. Vše je zbaveno masa. Šaty. Pokoje. Brýle. Zahrada. Zubní protézy. Náprstky. Papuče. Boty. Ticho.

Pomalým průvodem se suneme prvním týdnem na zemi bez tebe. Vystavujeme se slunci. Teplo nám cosi slibuje. Dočasné vysvobození, klam. Vystavujeme se větru. Podivná rasa – články v řetězu. Čísla v binární soustavě rození a umírání. *Když naše síla vyschne, potká ji jiná.* Římané odešli do Ostie. My nemusíme nikam. K nám přichází moře, trávníky, kopce, obilí. Ježíš sedí u svého otce. Tomu jsme si zvykli věřit. Gagarinův duch krouží po orbitu. Celá lidská Megalomanie má své meze. Tomu nevěříme. Ty jsi na cestách, za mužem, nejmladší dcerou a zetěm. Tomu si budeme muset zvyknout věřit. Řekni jim, že jsou dvojčata křehká, ale celou dobu jsi je učila odvaze. To je dobře. Všechno má svůj řád. Až přijedeš, ozvi se. Spíme s otevřenýma očima. Zhluboka dýcháme. Čekáme na znamení. Slzy vyschly. Za nimi přišel déšť a rozryl zemi.

Zátiší

Déšť, déšť, déšť – šeptající spása.
Nebeské okenice jsou zavřené.
Knihy, rozházené po posteli, otevřené –
brána do jakýchsi jiných světů.
Vodní čírky jako skleněné provázky
padají z hořejšího balkónu.
Nikoho nedrží.
Nikdo se po nich nenatahuje.
Čas je ustlaný a hladký.
Nejraději by si sám lehl a usnul.

Srebrena-Komiža

Pozdě odpoledne.
Všechna okna dokořán.
Čas, aby se listí oliv postříbřilo.

přeložil Aleš Kozár

Josip Osti

Kadarkoli se srečava, se dolgo gledava

Kadarkoli se srečava, se dolgo gledava. . .
Ko se nepričakovano srečava na poti,
ki pelje skoz gozd ali vinograd, in tudi
ko se mi v vrtu skoz travo, prepolno
regratovih cvetov, podobnih zvezdam,
bliža gola. Z gibkimi gibi. Popolnoma
neslišno, kot da gre po prstih. V njenih
lepih očeh, iz katerih veje hlad
najglobljšega vodnjaka, vsakič vidim svoje
oči in v njih podvojeno pekoče sonce.
Ne vem, ali tudi ona čuti mojo veliko
željo kot jaz njeno, da bi se vsaj enkrat
strastno poljubila. . . . Kadarkoli se srečava,
se dolgo gledava. . . . Tako se konča vsako
moje srečanje s kačo.

Kdykoli se setkáme, dlouho na sebe hledíme

Kdykoli se setkáme, dlouho na sebe hledíme. . .
Když se nečekaně setkáme na cestě,
která vede lesem nebo viničí a také
když se ke mně v zahradě travou, plnou
květů pampelišky, podobných hvězdám,
blíží holá. Hladkými pohyby. Úplně
neslyšně, jako by našlapovala po špičkách.
V jejích krásných očích, z nichž vane chlad
nejhlubší studně, pokaždé vidím své
oči a v nich zdvojené žhnoucí slunce.
Nevím, jestli i ona cítí moji velkou
touhu jako já její, abychom se aspoň jednou
vášnivě políbili. . . Kdykoli se setkáme,
dlouho na sebe hledíme. . . Tak končí každé
mé setkání se zmijí.

přeložil Aleš Kozár

Elektronickou verzi Plav Revue naleznete na adrese www.splav.cz.